

KAPSABET HIGH SCHOOL

102/3 -

KISWAHILI

- KARATASI YA 3

MOCK 2023

JINA..... NAMBARI.....
DARASA..... TAREHE.....
SHULE:SAHIHI.....

102/3

KIDATO CHA NNE

KARATASI YA TATU

INSHA

KISWAHILI KARATASI YA TATU KIDATO CHA NNE MWAKA 2023

MAAGIZO:

- Andika jina lako na nambari yako ya usajili katika nafasi ulizoachiwa hapo juu
- Tia sahihi kisha uandike tarehe
- Jibu maswali **manne** pekee
- Swali la kwanza ni la lazima
- Maswali hayo mengine **matatu** yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki yaani Tamthilia, Riwaya, Ushairi na Hadithi Fupi
- Usijibu maswali **mawili** kutoka sehemu moja
- Majibu yote **lazima** yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili

KWA MATUMIZI YA MTAHINI PEKEE

Swali	Upeo	Alama
1	20	
	20	
	20	
	20	
Jumla	80	

SEHEMU A:

FASIHI SIMULIZI

LAZIMA

1. Soma utungo ufuatao kasha ujibu maswali

Mimi ni Olichilamgwara
Olichilamgwara mwana mbee wa Ojilong
Ojilong wa Marukatipe
Wazee waliposhindwa
Nilivuka misitu milima na mito
Ni mimi jabali
Kipande cha jifya la mama
Nilipokuwa nalisha mifugo
Nilisikia baragumu inalia
Baragumu ya wito
Mifugo wa mtemi wamechukuliwa
Nikachukua mkuki wangu
Wenye kigumba cha mti
Nikachukua upanga wangu
Wenye makali kama mmweso wa radi
Upanga uliopasua pembe za nyati kwa dhoruba moja
Ndipo nilipofyatuka kasi kama umeme
Kufumba kufumbua nikawakaribia nduli
Kusikia vishindi vyangu wakaanza kubabaika
Kuona kifua changu cha manyoya ya kanga wakatetemeka
Macho yangu makali kama kaa la moto yalipowatazama wakakimbia
Mkuki wangu ulipaa kama umeme
Wote wikalala
Mifugo wakanifuata...
Mko wapi vijana
Mmekuwa kama majivu baada ya moto kuzimika?

Maswali

a) Tambua kipera ulichokisoma na udhibitishie jibu lako (al. 2)

.....

.....

.....

b) Tambua sifa za jamii zinazosawiriwa katika utungo huu (al. 2)

.....

.....

.....

c) Kwa kutoa mifano bainisha vipengele vine vya kimtindo vilivyotumiwa na nafsineni (al. 4)

.....

.....

.....

d) Fafanua sifa nne za kipera hiki (al. 4)

e) Eleza mambo manne ambayo mtendaji wa kipera hiki anaweza kufanya ili kufanikisha utendaji wake. (al. 4)

f) Fafanua mikakati ambayo jamii inaweza kutumia ili kuzuia tungo kama hizi kufifia (al. 4)

SEHEMU B:

TAMTHILIA: BEMBEA YA MAISHA, TIMOTHY AREGE

2. “Sima tayari. Ninaanda mchuzi.....”

- a) Weka dondoo hili katika muktadha wake (al. 4)
- b) Onyesha umuhimu wa msemewa wa maneno haya (al. 6)
- c) Tambua toni katika dondoo hili (al. 2)
- d) Eleza changamoto zinazokumba ndoa za kisasa kwa kurejelea tamthilia nzima (al. 8)

3. “Masombo hufungwa kama walau mtu ametia kitu mdomoni. Pamoja na hali ngumu iliyopo, bado hatujafikia pa kukosa mlo wa kimsingi. Ndiyo hatumudu viliwa vya samli lakini hatuwezi kuishi kama kwamba tunazongwa na njaa. Tazama ulivyokonda unaelekea kushindana na ng’onda. Hii nafasi ya ng’onda unaitaka kwa nini?

- a) Weka dondoo hili katika muktadha wake (al. 4)
- b) Tambua mbinu mbili za kimtindo zilizomo kwenye dondoo (al. 2)
- c) Bainisha sifa nne za msemewa (al. 4)
- d) Jadili namna msemaji amechangia katika kuendeleza
 - i) Ploti (al. 5)
 - ii) Maudhui (al. 5)

SEHEMU C:

RIWAYA: Chozi la Heri la 4 au la 5

4. a)haya imekuandama tangu usiku ukimtongoza fulani, siku za kuchora ramani
ya Afrika kwa vyanda vya miguu hadi sasa? Ama ni hizo mvi unaficha? Naskia ile
mid-life crisis ikiwashika wazee ndiyo hivyo,
- i) Weka dondoo hili kwenye muktadha wake (al. 4)
- ii) Tambua mbinu zozote tatu za kimtindo kwenye dondoo hii (al. 3)
- iii) Jadili udhaifu wa msemewa (al. 4)
- b) Dhibitisha kauli kwamba 'Kweli jaza ya hisani ni madhila'
Kwa kurejelea wahusika tisa kwenye riwaya ya Chozi la Heri (al. 9)

RIWAYA: CHOZI LA HERI

5. "Nashangaa kinachompa kijana kama huyu, na wengine waliofariki jana, ambao wamesomea
shahada za uzamili, kujihusisha na unywaji wa pombe haramu!
- a) i) Eleza muktadha wa dondoo hili (al. 4)
- ii) Fafanua umuhimu wa msemaji katika dondoo hili (al. 4)
- iii) Kando na maudhui ya elimu eleza maudhui mengine mawili katika dondoo hili (al. 2)
- b) Eleza jinsi mwandishi alivyofaulu kutumia mbinu zifuatazo katika kuijenga riwaya hii
- i) Hadithi ndani ya hadithi (al. 5)
- ii) Mbinu rejeshi (al. 5)

SEHEMU D: USHAIRI

USHAIRI

Jibu swali la 6 ay la 7

6. Soma shairi lifuatalo kasha ujibu maswali

Said A. Mohamed: Mbele ya Safari

Ilipoanza safari, ilianza kwa dhiki
Tulishikana kwa ari, kwenda safari ya haki
Tukawa ni majabari, nyoyo zisitaharuki
Tukajizatiti

Njaa ikawa thabiti, na kiu kutamalaki
Nasi tulitia dhati, tusijali kuhiliki
Ingawa mbele mauti, dhila na mingi mikiki
Tulijizatiti.

Huu mwisho wa safari, tukaambiwa ni haki

Shangwe kwetu na fahari, utumwa hatuutaki
Kuwa mbele ya safari, juhudi iliyobaki
Tulijizatiti.

Ile ilikuwa ndoto, mwisho wake mafataki
Nguvu zimechomwa moto, sahala 'mmekuwa dhiki
Wagombania kipato, utashi haukatiki
Na kutabakari.

Msafara ukasita, kwenye mlima wa haki
Kijasho kinatuita, mlima haupandiki
Basi soe 'kajipeta, kukikwea kima hiki
Twataka hazina.

Tukiwa migongo wazi, tukainama kwa shaki
Tukawa'chia ukwezi, kialeni wadiriki
Wakapanda bila kazi, kuteremsha miliki
Wakaitapia.

Wakafikia makazi, ya pumbao na ashiki
Huko wakajibarizi, kwenye raha lakilaki
Wakaisahau ngazi, ya umma uliomiliki
Mbele ya safari.

Na hazina yetu sote, kuishusha hawataki
Wamo wanatema mate, kwa umati halaiki
Imezima nia yote, kiza hakitakasiki
Mbele ya safari.

MASWALI

- a) Eleza safari inayorejelewa katika shairi hili (al. 2)
- b) Onyesha kinaya cha safari inayozungumziwa (al. 3)
- c) Taja na ueleze bahari mbili za shairi hili ukizingatia: (al. 2)
- i) Mizani
- ii) Vina
- d) Andika ubeti wa saba kwa lugha ya nathari (al. 4)
- e) Eleza umuhimu wa aina mbili za uhuru wa kishairi zilizotumiwa katika ubeti wa sita (al. 2)
- f) Bainisha aina mbili za urudiaji zilizotumiwa katika shairi hili (al. 2)
- g) Fafanua aina mbili za taswira zinazojitokeza katika shairi hili (al. 2)
- h) Kando na kinaya, bainisha vipengele vingine viwili vya kimtindo katika shairi hili (al. 2)
- i) Eleza toni ya shairi hili (al. 1)

7. **Soma shairi lifuatalo kasha ujibu maswali**

Ee mpwa wangu,
Kwetu hakuna muoga,
Uoga ukikufikia, huenda ni wa akina mamayo,
Fahali tilichinja ili uwe mwanamume,
Eewe mpwa wangu, kisu kikali ajabu!
Iwapo utatingisa kichwa,
Uhamie kwa wasiotahiri.

Wanaume wa mbari yetu,
Si waoga wa kisu,
Wao hukatwa kuanzia macheo hadi machweo,
Wewe ndiye wa kwanza,
Iwapo utashindwa,
Wasichana wote,
Watakucheka,
Ubaki msununu,
Simama jiwe liwe juu
Ndege zote ziangamie.

Simu nimeipokea,
Ngariba alilala jikoni,
Visu ametia makali,
Wewe ndiye wangojewa,
Hadharani utasimama,
Macho yote yawe kwako,
Iwapo haustahimili kisu,
Jiuzulu sasa mpwa wangu,
Hakika sasa mpwa wangu,
Hakika tutakusamehe, mwaka kesho unakuja.

Asubuhi ndio hii,
Mama mtoto aamushwe,
Upweke ni uvundo,
Iwapo utatikisa kichwa.
Iwapo wewe ni mme,
Kabiliana na kisu kikali,
Hakika ni kikali!

Kweli ni kikali!
Wengi wasema ni kikali!
Fika huko uone ukali!
Mbuzi utapata,
Na hata shamba la mahindi,
Simama imara,

Usiende kwa wasiotahiri.

Maswali

- a) Hili ni shairi la aina gani? Thibitisha (al. 2)
- b) Tambua anayeimba na anayeimbiwa shairi hili (al. 2)
- c) Toa ithibati kwenye shairi hili kuthibitisha kuwa msimulizi ana taasubi za kiume (al. 2)
- d) Taja kwa kutolea mifano mbinu zozote nne za uandishi katika shairi hili (al. 4)
- e) Taja shughuli zozote mbili za kiuchumi za jamii inayorejelewa katika shairi hili (al. 2)
- f) Eleza mbinu alizotumia mshairi kutosheleza mahitaji ya kiuarudhi (al. 4)
- g) Msamiati ufuatao umetumika kwa maana gani katika shairi hili? (al. 4)
 - i) Mbari
 - ii) Msununu
 - iii) Ngariba
 - iv) Uvundo

SEHEMU E:

HADITHI FUPI

Harabu ya maisha *Paul Nganga Mutua*

“Naja. Nakamilisha shughuli ndogo hapa kisha nianze safari...”

- (a) Weka dondoo hili katika muktadha wake (al. 4)
- (b) Eleza sifa sita za msemaji wa kauli hii (al. 6)
- (c) Jadili changamoto wanazokumbana nazo waajiriwa kwa kurejelea hadithi hii (al. 10)

KAPSABET MOCK 2023

.....

.....

.....

.....

.....

.....

HUU NDIO UKURASA WA MWISHO KUPIGWA CHAPA!

KAPSABET MOCK 2023